הלכה · משנה תורה · ספר אהבה

משנה תורה, הלכות ציצית

רבנו משה בן מימון [הרמב"ם]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

משנה תורה, הלכות ציצית

רבנו משה בן מימון [הרמב"ם]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/משנה-תורה-הלכות-ציצית/
הקובץ נוצר ב־21 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
פרק ב 6
פרק ג 7

פרק א

א עָנָף שֶׁעוֹשִׂין עַל כְּנַף הַבֶּגֶד מִמִּין הַבֶּגֶד הוּא הַנִּקְרָא צִיצִית מִפְּנֵי שֶׁהוּא דּוֹמֶה לְצִיצִית שֶׁל רֹאשׁ. שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל ח ג) "וַיִּקָּחֵנִי בְּצִיצִת רֹאשִׁי". וְזֶה הֶעָנָף הוּא הַנִּקְרָא לָבָן מִפְּנֵי שֶׁאֵין אָנוּ מְצַוִּין לְצָבְעוֹ. וְאֵין לְחוּטֵי הֶעָנָף מִנְיָן מִן הַתּוֹרָה:

ב וְלוֹקְחִין חוּט צֶמֶר שֶׁנִּצְבַּע כְּעֵין הָרְקִיעַ וְכוֹרְכִין אוֹתוֹ עַל הֶעָנָף וְחוּט זֶה הוּא הַנִּקְרָא תְּכֵלֶת. וְאֵין לְמִנְיַן הַכְּרִיכוֹת שֶׁכּוֹרֵךְ חוּט זֶה שִׁעוּר מִן הַתּוֹרָה:

ג נִמְצְאוּ בְּמִצְוָה זוֹ שְׁנֵי צִוּיִים. שֶׁיַּעֲשֶׂה עַל הַכָּנָף עָנָף יוֹצֵא מִמֶּנָּה. וְשֶׁיִּכְרֹךְ עַל הֶעָנָף חוּט תְּכֵלֶת שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר טו לח) "וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת" (במדבר טו לח) "וְנָתְנוּ עַל צִיצִת הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת":

ד וְהַתְּכֵלֶת אֵינוֹ מְעַכֵּב אֶת הַלָּבָן וְהַלָּבָן אֵינוֹ מְעַכֵּב אֶת הַתְּכֵלֶת. כֵּיצַד. הֲרֵי שֶׁאֵין לוֹ תְּכֵלֶת עוֹשֶׂה לָבָן לְבַדּוֹ. וְכֵן אִם עָשָׂה לָבָן וּתְכֵלֶת וְנִפְסַק הַלָּבָן וְנִתְמַעֵט עַד הַכָּנָף וְנִשְׁאַר הַתְּכֵלֶת לְבַדּוֹ כָּשֵׁר:

ה אַף עַל פִּי שֶׁאֵין אֶחָד מֵהֶן מְעַכֵּב אֶת חֲבֵרוֹ אֵינָן שְׁתֵּי מִצְוֹת אֶלָּא מִצְוָה עֲשׂה אַחַת. אָמְרוּ חֲכָמִים הָרִאשׁוֹנִים (במדבר טו לט) "וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִית" מְלַמֵּד שֶׁשְּׁנֵיהֶם מִצְוָה אַחַת. וְאַרְבַּע צִיצִיּוֹת מְעַכְּבוֹת זוֹ אֶת זוֹ שֶׁאַרְבַּעְתָּן מִצְוָה אַחַת. וְהַלּוֹבֵשׁ טַלִּית שֶׁיֵּשׁ בָּהּ לָבָן אוֹ תְּכֵלֶת אוֹ שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד הֲרֵי קִיֵּם מִצְוֹת עֲשֵׂה אַחַת:

ו כֵּיצַד עוֹשִׂין אֶת הַצִּיצִית. מַתְחִיל מִזְּוִית שֶׁל טַלִּית שֶׁהִיא סוֹף הָאָרוּג וּמַרְחִיק מִמֶּנָּה לֹא יוֹתֵר עַל שָׁלֹשׁ אֲצְבָּעוֹת לְמַעְלָה וְלֹא פָּחוֹת מִקֶּשֶׁר גּוּדָל וּמַכְנִיס שָׁם אַרְבָּעָה חוּטִין וְכוֹפְלָן בָּאֶמְצַע. נִמְצְאוּ שְׁמוֹנָה חוּטִים מְשֻׁלְשִׁין תְּלוּיִין מִן הַקֶּרֶן. וְאֹרֶךְ הַחוּטִים הַשְּׁמוֹנָה אֵין פָּחוֹת מֵאַרְבַּע אֲצְבָּעוֹת. וְאִם הָיוּ יוֹתֵר עַל כֵּן אֲפִלּוּ אַמָּה אוֹ שְׁתַּיִם כְּשֵׁרִין. וְכָל הָאֲצְבָּעוֹת בְּגוּדָל. וְיִהְיֶה אֶחָד מִשְּׁמוֹנָה הַחוּטִים חוּט תְּכֵלֶת וְהַשִּׁבְעָה לְבָנִים:

ז וְלוֹקֵחַ חוּט אֶחָד מִן הַלָּבָן וְכוֹרֵךְ בּוֹ כְּרִיכָה אַחַת עַל שְׂאָר הַחוּטִין בְּצַד הַבֶּגֶד וּמַנִּיחוֹ. וְלוֹקֵחַ חוּט הַתְּכֵלֶת וְכוֹרֵךְ בּוֹ שְׁתֵּי כְּרִיכוֹת בְּצַד כְּרִיכָה שֶׁל לָבָן וְקוֹשֵׁר. וְאֵלּוּ הַשְּׁלֹשׁ כְּרִיכוֹת הֵם הַנִּקְרָאִין חֻלְיָא. וּמַרְחִיק מְעַט וְעוֹשֶׂה חֻלְיָא שְׁנִיָּה בְּחוּט שֶׁל תְּכֵלֶת לְבַדּוֹ. וּמַרְחִיק מְעַט וְעוֹשֶׂה חֻלְיָא שְׁלִישִׁית וְכֵן עַד חֻלְיָא אַחֲרוֹנָה שֶׁהוּא כּוֹרֵךְ בָּהּ שְׁתֵּי כְּרִיכוֹת שֶׁל תְּכֵלֶת. וּכְרִיכָה אַחֲרוֹנָה שֶׁל לָבָן. מִפְּנֵי שֶׁהַתְּחִיל בְּלָבָן מְסַיֵּם בּוֹ שֶׁמַּעֲלִין בַּקֹּדֶשׁ וְלֹא מוֹרִידִין. וְלָמָּה יַתְחִיל בְּלָבָן כְּדֵי שֶׁיְּהֵא סָמוּךְ לִכְנַף מִינָהּ. וְעַל דֶּרֶךְ זֶה הוּא עוֹשֶׂה בְּאַרְבַּע הַכְּנָפוֹת:

ח כַּמָּה חֻלְיוֹת הוּא עוֹשֶׂה בְּכָל כָּנָף. לֹא פָּחוֹת מִשֶּׁבַע וְלֹא יוֹתֵר מִשְּׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה. וְזוֹ הִיא מִצְוָה מִן הַמֻּבְחָר. וְאִם לֹא כָּרַךְ עֲלֵיהֶ אֶלָּא חֻלְיָא אַחַת כְּשֵׁרָה. וְאִם כָּרַךְ הַתְּכֵלֶת עַל

רֹב הַצִּיצִית כְּשֵׁרָה. וְנוֹי הַתְּכֵלֶת שֶׁיִּהְיוּ כָּל הַחֻלְיוֹת בְּשִׁלִּישׁ הַחוּטִין הַמְשֻׁלְשָׁלִין וּשְׁנֵי שְׁלִישֵׁיהֶן עָנָף. וְצָרִיךְ לְפָרְדוֹ עַד שֶׁיִּהְיֶה כְּצִיצִית שְׂעַר הָרֹאשׁ:

ט הָעוֹשֶׂה לָבָן בְּלֹא תְּכֵלֶת לוֹקֵחַ אֶחָד מִשְּׁמוֹנָה הַחוּטִין וְכוֹרֵךְ אוֹתוֹ עַל שְׁאָר הַחוּטִין עַד שְׁלִישָׁן וּמַנִּיחַ שְׁנֵי שְׁלִישִׁיתָן עָנָף. וּכְרִיכָה זוֹ אִם רָצָה לִכְרֹךְ אוֹתָהּ חֻלְיוֹת חֻלְיוֹת כְּעֵין שֶׁכּוֹרֵךְ בַּתְּכֵלֶת הָרְשׁוּת בְּיָדוֹ וְזֶה הוּא מִנְהָגֵנוּ. וְאִם רָצָה לִכְרֹךְ בְּלֹא מִנְיַן חֻלְיוֹת עוֹשֶׂה. כְּלָלוֹ שֶׁל דָּבָר יִתְכַּוֵּן לִהְיוֹת הַכְּרוּךְ שְׁלִישׁ וְהֶעָנָף שְׁנֵי שְׁלִישִׁים. וְיֵשׁ מִי שֶׁאֵינוֹ מְדַקְדֵּק בְּדָבָר זֶה בְּלָבָן. וְאִם כָּרַךְ הַלָּבָן עַל רֹב הַחוּטִין אוֹ שֶׁלֹּא כָּרַךְ אֶלָּא חֻלְיָא אַחַת כְּשֵׁרָה:

י אֶחָד חוּטֵי לָבָן וְאֶחָד חוּטֵי תְּכֵלֶת אִם רָצָה לַעֲשׂוֹת שְׁזוּרִין עוֹשֶׂה. אֲפִלּוּ הָיָה הַחוּט כָּפוּל מִשְּׁמוֹנָה חוּטִין וְשָׁזוּר עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה פְּתִיל אֶחָד אֵינוֹ נֶחְשָׁב אֶלָּא חוּט אֶחָד:

יא חוּטֵי הַצִּיצִית בֵּין לָבָן בֵּין תְּכֵלֶת צְרִיכִין טְוִיָּה לְשֵׁם צִיצִית. וְאֵין עוֹשִׂין אוֹתָן לֹא מִן הַצֶּמֶר הַנֶּאֱחָז בַּקּוֹצִים כְּשֶׁהַצֹּאן רוֹבְצִין בֵּינֵיהֶם. וְלֹא מִן הַנִּימִין הַנִּתְלָשִׁין מִן הַבְּהֵמָה. וְלֹא מִשִּׁיּוּרֵי שְׁתִי שֶׁהָאוֹרֵג מְשַׁיֵּר בְּסוֹף הַבֶּגֶד. אֶלָּא מִן הַגִּזָּה שֶׁל צֶמֶר אוֹ מִן הַפִּשְׁתָּן. וְאֵין עוֹשִׂין אוֹתָן מִצֶּמֶר הַגָּזוּל וְלֹא מִשֶּׁל עִיר הַנִּדַּחַת וְלֹא מִשֶּׁל קָדָשִׁים. וְאִם עָשָׂה פָּסוּל. הַמִּשְׁתַּחֲוֶה לִבְהֵמָה צַמְרָהּ פָּסוּל לְצִיצִית. אֲבָל הַמִּשְׁתַּחֲוֶה לְפִשְׁתָּן הַנָּטוּעַ הֲרֵי זֶה כָּשֵׁר שֶׁהֲרֵי נִשְׁתַּנָּה:

יב צִיצִית שֶׁעָשָׂה אוֹתוֹ כּוּתִי פָּסוּל שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר טו לח) "דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (במדבר טו לח) "וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת". אֲבָל אִם עָשָׂה אוֹתָהּ יִשְׂרָאֵל בִּלֹּא כַּוָּנָה כְּשֵׁרָה. וְצִיצִית שֶׁנַּעֲשָׂה מִן הֶעָשׂוּי מִקֹּדֶם פָּסוּל:

יג כֵּיצַד. הֵבִיא כְּנָף שֶׁיֵּשׁ בָּהּ צִיצִית וּתְפָרָהּ עַל הַבֶּגֶד אֲפִלּוּ יֵשׁ בְּאוֹתָהּ הַכְּנָף אַמָּה עַל אַמָּה פָּסוּל שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר טו לח) "וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת", לֹא מִן הֶעָשׂוּי, שֶׁהֲרֵי זֶה דּוֹמֶה לְמִי שֶׁנַּעֲשֵׂית מֵאֵלֶיהָ. וּמֻתָּר לְהַתִּיר צִיצִית מִבֶּגֶד זֶה וְלִתְלוֹתָם בְּבֶגֶד אַחֵר בֵּין לָבָן בֵּין תְּכֵלֶת:

יד תְּלָה הַחוּטִין בֵּין שְׁתֵּי כְּנָפַיִם מִזּוֹ לְזוֹ וְקָשַׁר כְּנָף זוֹ כְּהִלְכָתָהּ וְכָנָף זוֹ כְּהִלְכָתָהּ וְאַחַר כָּךְ חָתְכָן בָּאֶמְצַע וְנִפְרְדוּ זֶה מִזֶּה פָּסוּל שֶׁהֲרֵי בְּעֵת שֶׁקְּשָׁרָן הָיוּ פְּסוּלִין לְפִי שֶׁשְּׁתֵּי הַכְּנָפַיִם מְעֹרָבוֹת זוֹ בָּזוֹ בַּחוּטִין שֶׁבֵּינֵיהֶן וּבְשָׁעָה שֶׁפְּסָקָן נַעֲשׂוּ שְׁתֵּי צִיצִיּוֹת נִמְצָא עוֹשֶׂה מִן הֶעָשׂוּי:

טו הִטִּיל צִיצִית עַל הַצִּיצִית אִם נִתְכַּוֵּן לְבַטֵּל אֶת הָרִאשׁוֹנוֹת מַתִּיר הָרִאשׁוֹנָה אוֹ חוֹתְכָהּ וּכְשֵׁרָה. וְאִם נִתְכַּוֵּן לְהוֹסִיף אַף עַל פִּי שֶׁחָתַךְ אַחַת מִשְּׁתֵּיהֶן הֲרֵי זוֹ פְּסוּלָה. שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁהוֹסִיף פָּסַל אֶת הַכֹּל וּכְשֶׁהִתִּיר אוֹ חָתַךְ הַתּוֹסֶפֶת נִמְצָא הַשְּׁאָר נַעֲשָׂה מִן הֶעָשׂוּי שֶׁעָשָׂתּוּ הָרִאשׁוֹנָה פְּסוּלָה הָיְתָה:

טז וְכֵן הַמַּטִּיל לְבַעֲלַת שָׁלֹשׁ וְאַחַר כָּךְ הִשְׁלִימָהּ לְאַרְבַּע וְהִטִּיל לָרְבִיעִית כֻּלָּהּ פְּסוּלָה שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כב יב) "תַּעֲשֶׂה" וְלֹא מִן הֶעָשׂוּי:

יז אֵין כּוֹפְלִין אֶת הַטַּלִּית לִשְׁנַיִם וּמַטִּילִין צִיצִית עַל אַרְבָּע כְּנָפֶיהָ כְּשֶׁהִיא כְּפוּלָה אֶלָּא אִם כֵּן תְּפָרָהּ כֻּלָּהּ וַאֲפִלּוּ מֵרוּחַ אַחַת:

יח נִפְסַק הַכָּנָף שֶׁיֵּשׁ בָּהּ צִיצִית חוּץ לְשָׁלֹשׁ אֻצְבָּעוֹת תּוֹפְרָהּ בְּמְקוֹמָהּ. בְּתוֹךְ שָׁלֹשׁ לֹא יִתְפֹּר. נִתְמַעֲטָה זְוִית שֶׁל בֶּגֶד שֶׁבֵּין חוּטֵי הַצִּיצִית וּבֵין סוֹף הָאָרוּג אֲפִלּוּ לֹא נִשְׁאַר מִן הָאָרוּג אֶלָּא כָּל שֶׁהוּא כָּשֵׁר. וְכֵן אִם נִתְמַעֲטוּ חוּטֵי הַצִּיצִית אֲפִלּוּ לֹא נִשְׁתַּיֵּר מֵהֶם אֶלָּא כְּדֵי עֲנִיבָה כָּשֵׁר. וְאִם נִפְסַק הַחוּט מֵעִקָּרוֹ אֲפִלּוּ חוּט אֶחָד פְּסוּלָה:

פרק ב

א תְּכֵלֶת הָאֲמוּרָה בַּתּוֹרָה בְּכָל מָקוֹם הִיא הַצֶּמֶר הַצָּבוּעַ כְּפָתוּךְ שֶׁבַּכָּחל. וְזוֹ הִיא דְּמוּת הָרָקִיעַ הַנִּרְאֵית לְעַיִן הַשֶּׁמֶשׁ בְּטָהֳרוֹ שֶׁל רָקִיעַ. וְהַתְּכֵלֶת הָאֲמוּרָה בַּצִּיצִית צָרִיךְ שֶׁתִּהְיֶה צְבִיעָתָהּ צְבִיעָה יְדוּעָה שֶׁעוֹמֶדֶת בְּיָפְיָהּ וְלֹא תִּשְׁתַּנֶּה. וְכָל שֶׁלֹּא נִצְבַּע בְּאוֹתָהּ צְבִיעָה פָּסוּל לְצִיצִית אַף עַל פִּי שֶׁהוּא כְּעֵין הָרָקִיעַ. כְּגוֹן שֶׁצְּבָעוֹ בְּאִסְטִיס אוֹ בְּשָׁחוֹר אוֹ בִּשְׁאָר הַמַּשְׁחִירִין הֲרֵי זֶה פָּסוּל לְצִיצִית. רָחֵל בַּת עֵז צַמֶּרֶת פָּסוּל לְצִיצִית:

ב כֵּיצַד צוֹבְעִין תְּכֵלֶת שֶׁל צִיצִית. לוֹקְחִין הַצֶּמֶר וְשׁוֹרִין אוֹתוֹ בְּסִיד וְאַחַר כָּךְ מְכַבְּסִין אוֹתוֹ עַד שֶׁיִּהְיֶה נָקִי וּמַרְתִּיחִים אוֹתוֹ בְּאֲהָלָא וְכַיּוֹצֵא בּוֹ כְּדֶרֶךְ שֶׁהַצַּבָּעִין עוֹשִׂין כְּדֵי שֶׁיִּקָּלֵט אֶת הָעַיִן. וְאַחַר כָּךְ מְבִיאִין דַּם חִלָּזוֹן וְהוּא דָּג שֶׁדּוֹמֶה עֵינוֹ לְעֵין הַתְּכֵלֶת וְדָמוֹ שָׁחוֹר כִּדְיוֹ. וּבְיָם הַמֶּלַח הוּא מָצוּי. וְנוֹתְנִין אֶת הַדָּם לְיוֹרָה וְנוֹתְנִין עִמּוֹ סַמְמָנִין כְּמוֹ הַקָּמוֹנְיָא וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן כְּדֶרֶךְ שֶׁהַצַּבָּעִין עוֹשִׂין וּמַרְתִּיחִין אוֹתוֹ וְנוֹתְנִין בּוֹ הַצֶּמֶר עַד שֶׁיֵּעָשֶׂה כְּעֵין רָקִיעַ. וְזוֹ הִיא הַתְּכֵלֶת שֶׁל צִיצִית:

ג הַתְּכֵלֶת שֶׁל צִיצִית צְרִיכָה צְבִיעָה לִשְׁמָהּ. וְאִם צְבָעָהּ שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ פְּסוּלָה. וְהַיּוֹרָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ הַצֶּבַע אִם צָבַע בָּהּ מְעַט צֶמֶר לְבָדְקוֹ אִם הוּא יָפֶה אִם לָאו נִפְסְלָה הַיּוֹרָה כֻּלָּהּ. אֶלָּא כֵּיצַד יַעֲשֶׂה. לוֹקֵחַ הַצֶּבַע מִן הַיּוֹרָה בִּכְלִי קָטָן וּמַנִּיחַ בּוֹ צֶמֶר שֶׁבּוֹדֵק בּוֹ וְשׁוֹרֵף אֶת שֶׁבָּדַק שֶׁהֲרֵי נִצְבַּע לִבְדִיקָה. וְשׁוֹפֵךְ הַצֶּבַע שֶׁבַּכְּלִי שֶׁבָּדַק בּוֹ שֶׁהֲרֵי טַעֲמוֹ וּפְסָלוֹ. וְצוֹבֵעַ הַתְּכֵלֶת בְּשְׁאָר הַצֶּבַע שֶׁלֹּא נִפְגָּם:

ד הַתְּכֵלֶת אֵינָהּ נִלְקַחַת אֶלָּא מִן הַמַּמְחֶה, חוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא נִצְבְּעָה שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ. אַף עַל פִּי שֶׁנִּלְקְחָה מִן הַמַּמְחֶה אִם נִבְדְּקָה וְנוֹדְעָה שֶׁנִּצְבְּעָה בְּאֶחָד מִשְּׁאָר צִבְעוֹנִין הַמַּשְׁחִירִים שֶׁאֵינָן עוֹמְדִין פְּסוּלָה:

ה כֵּיצַד בּוֹדְקִין אוֹתָהּ עַד שֶׁיּוֹדַע אִם נִצְבְּעָה כְּהִלְכָתָהּ אִם לָאו. לוֹקְחִין תֶּבֶן וְרִיר שֶׁל שַׁבְּלוּל וּמֵי רַגְלַיִם שֶׁנִּתְחַמְּצוּ אַרְבָּעִים יוֹם וְשׁוֹרִין הַתְּכֵלֶת בְּכֻלָּן מַעֵת לְעֵת. אִם עָמְדָה בְּעֵינָהּ וְלֹא כָּהֲתָה כְּשֵׁרָה. וְאִם כָּהֲתָה לוֹקְחִין בֶּצֶק שֶׁל שְׁעוֹרִין שֶׁמַּעֲפְשִׁין אוֹתוֹ לְמוּרְיֵס וְנוֹתְנִין אֶת

זוֹ הַתְּכֵלֶת שֶׁנִּשְׁתַּנִּית בְּתוֹכוֹ וְאוֹפֶה הַבָּצַק בְּתַנּוּר וּמוֹצִיאִים הַתְּכֵלֶת מִן הַפַּת וְרוֹאִין אוֹתָהּ אִם כָּהֲתָה מִמַּה שֶּׁהָיְתָה פְּסוּלָה. וְאִם הוֹסִיף עֵינָהּ וְהֶשְׁחֲרָה יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁהָיְתָה קֹדֶם הָאֲפִיָּה כְּשֵׁרָה:

ו חָצֵר שֶׁמּוֹכְרִין בָּהּ תְּכֵלֶת וְהָיוּ מַחְזִקִין בְּכַשְׁרוּת לוֹקְחִין מִמֶּנָּה סְתָם וְאֵין צָרִיךְ בְּדִיקָה וַהֲרֵי הִיא בְּחֶזְקָתָהּ עַד שֶׁתֵּחָשֵׁד. הַמַּפְקִיד תְּכֵלֶת אֵצֶל הַכּוּתִי הֲרֵי זוֹ פְּסוּלָה שֶׁמָּא הֶחֱלִיפָהּ. וְאִם הָיְתָה בִּכְלִי וְהָיָה חָתוּם בִּשְׁנֵי חוֹתָמוֹת חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם כְּשֵׁרָה. בְּחוֹתָם אֶחָד פְּסוּלָה:

ז הַמּוֹצֵא תְּכֵלֶת בַּשּׁוּק אֲפִלּוּ מָצָא חוּטִין פְּסוּקִין פְּסוּלָה. שְׁזוּרִין כְּשֵׁרָה. הַלּוֹקֵחַ טַלִּית מִצִּיצָת מִן הַשּׁוּק, מִישְׂרָאֵל הֲרֵי הִיא בְּחֶזְקָתָהּ, מִן הַגּוֹי הַתַּגָּר כְּשֵׁרָה, מִן הַהֶדְיוֹט פְּסוּלָה:

ח טַלִּית שֶׁהִיא כֻּלָּהּ אֲדָמָה אוֹ יְרָקָה אוֹ מִשְׁאָר צִבְעוֹנִין עוֹשֶׂה חוּטֵי לָבָן שֶׁלָּהּ כְּעֵין צִבְעָהּ. אִם יְרָקִין יְרָקִין אִם אֲדָמָה אֲדָמִין. הָיְתָה כֻּלָּהּ תְּכֵלֶת עוֹשֶׂה לָבָן שֶׁלָּהּ מִשְּׁאָר צִבְעוֹנִין חוּץ מִן הַשָּׁחוֹר מִפְּנֵי שֶׁהוּא נִרְאֶה כִּתְכֵלֶת. וְכוֹרֵךְ עַל הַכֹּל חוּט אֶחָד תְּכֵלֶת כְּדֶרֶךְ שֶׁעוֹשִׂין בְּשְׁאָר צִיצִיּוֹת שֶׁאֵינָן צְבוּעִין:

ט קָשֶׁה עֹנֶשׁ מִי שֶׁאֵינוֹ מַנִּיחַ לָבָן יוֹתֵר מֵעֹנֶשׁ שֶׁלֹּא הִנִּיחַ תְּכֵלֶת לְפִי שֶׁהַלָּבָן מָצוּי לַכֹּל וְהַתְּכֵלֶת אֵינוֹ מְצוּיָה בְּכָל מָקוֹם וְלֹא בְּכָל זְמַן מִפְּנֵי הַצָּבַע שֶׁאָמַרְנוּ:

פרק ג

א כְּסוּת שֶׁחַיָּב אָדָם לַעֲשׂוֹת בָּהּ צִיצִית מִן הַתּוֹרָה הִיא כְּסוּת שֶׁיֵּשׁ לָהּ אַרְבַּע כְּנָפַיִם אוֹ יוֹתֵר עַל אַרְבַּע. וְתִהְיֶה מִדָּתָהּ כְּדֵי שֶׁיִּתְכַּסֶּה בָּהּ רֹאשׁוֹ וְרֻבּוֹ שֶׁל קָטָן הַמִּתְהַלֵּךְ לְבַדּוֹ בַּשּׁוּק וְאֵינוֹ צָרִיךְ אַחֵר לְשָׁמְרוֹ וְלֵילֵךְ עִמּוֹ. וְתִהְיֶה הַכְּסוּת שֶׁל צֶמֶר אוֹ שֶׁל פִּשְׁתָּן בִּלְבַד:

ב אֲבָל טַלִּית שֶׁל שְׁאָר מִינִין כְּגוֹן בִּגְדֵי מֶשִׁי וּבִגְדֵי צֶמֶר גֶּפֶן וּבִגְדֵי צֶמֶר גְּמַלִּים וְצֶמֶר אַרְנָבִים וְנוֹצָה שֶׁל עִזִּים וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן אֵין חַיָּבִין בְּמִצְוֹת צִיצִית אֶלָּא מִדִּבְרֵי חֲכָמִים כְּדֵי לְהַזְהֵר בְּמִצְוֹת צִיצִית. וְהוּא שֶׁתִּהְיֶה מְרֻבַּעַת אוֹ יוֹתֵר עַל אַרְבַּע וְיִהְיֶה שִׁעוּרָהּ כַּשִּׁעוּר שֶׁאָמַרְנוּ. שֶׁכָּל הַבְּגָדִים הָאֲמוּרִים בַּתּוֹרָה סְתָם אֵינָם אֶלָּא צֶמֶר וּפִשְׁתִּים בִּלְבַד:

ג (דברים כב יב) "עַל אַרְבַּע כַּנְפוֹת כְּסוּתְךָ" בַּעֲלַת אַרְבַּע וְלֹא בַּעֲלַת שְׁלֹשׁ. אִם כֵּן בַּעֲלַת אַרְבַּע וְלֹא בַּעֲלַת חָמֵשׁ. תַּלְמוּד לוֹמַר (דברים כב יב) "אֲשֶׁר תְּכַסֶּה בָּהּ" אֲפִלּוּ בַּעֲלַת חָמֵשׁ אוֹ יוֹתֵר עַל זֶה. וְלָמָּה אֲנִי מְחַיֵּב בַּעֲלַת חָמֵשׁ וּפוֹטֵר בַּעֲלַת שָׁלֹשׁ וּשְׁתֵּיהֶן אֵינָן בַּעֲלֵי אַרְבַּע כְּנָפוֹת. מִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ בִּכְלַל הֶחָמֵשׁ אַרְבַּע. לְפִיכָךְ כְּשֶׁהוּא עוֹשֶׂה צִיצִית לְבַעֲלַת חָמֵשׁ אוֹ שֵׁשׁ אֵינוֹ עוֹשֶׂה אֶלָּא לְאַרְבַּע כְּנָפַיִם הַמְרֻחָקוֹת זוֹ מִזּוֹ מֵאוֹתָן הֶחָמֵשׁ אוֹ הַשֵּׁשׁ בִּלְבַד. שֶׁנֶּאֱמַר עַל אַרְבַּע כַּנְפוֹת כְּסוּתְךָ:

ד כְּסוּת שֶׁל בֶּגֶד וּכְנָפֶיהָ שֶׁל עוֹר חַיֶּבֶת. הָיָה שֶׁל עוֹר וּכְנָפֶיהָ שֶׁל בֶּגֶד פְּטוּרָה שֶׁאֵין הוֹלְכִין אֶלָּא אַחַר עִקַּר הַכְּסוּת. כְּסוּת שֶׁל שְׁנֵי שֶׁתְּפִין חַיֶּבֶת שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר טו לח) "עַל כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם". לֹא נֶאֱמַר (דברים כב יב) "כְּסוּתְךָ" אֶלָּא לְמַעֵט שְׁאוּלָה שֶׁהַטַּלִּית הַשְׁאוּלָה פְּטוּרָה מִן הַצִּיצִית שְׁלֹשִׁים יוֹם מִכָּאן וְאֵילָךְ חַיֶּבֶת:

ה כְּסוּת שֶׁל צֶמֶר עוֹשִׁין לָבָן שֶׁלָּהּ חוּטֵי צֶמֶר. וּכְסוּת שֶׁל פִּשְׁתָּן עוֹשִׁין לָבָן שֶׁלָּהּ חוּטֵי פִּשְׁתָּן מִמֶּנָּה. וּשְׁאָר בְּגָדִים עוֹשִׁין לָבָן שֶׁל כָּל מִין וָמִין מִמִּינוֹ כְּגוֹן חוּטֵי מֶשִׁי לִכְסוּת מֶשִׁי וְחוּטֵי נוֹצָה לִכְסוּת נוֹצָה. וְאִם רָצָה לַעֲשׂוֹת לָבָן לְכָל שְׁאָר מִינִים מְצֻמָּר אוֹ מְפִשְׁתִּים עוֹשֶׂה. מִפְּנֵי שֶׁהַצֶּמֶר וְהַפִּשְׁתָּן פּוֹטְרִין בֵּין בְּמִינָן בֵּין שֶׁלֹּא בְּמִינָן וּשְׁאָר מִינִין בְּמִינָן פּוֹטְרִין שֶׁלֹּא בְּמִינָן אֵין פּוֹטְרִין:

ו וּמַה הוּא לַעֲשׂוֹת חוּטֵי צֶמֶר בִּכְסוּת שֶׁל פִּשְׁתָּן אוֹ חוּטֵי פִּשְׁתָּן בִּכְסוּת שֶׁל צֶמֶר אַף עַל פִּי שֶׁהוּא לָבָן לְבַדּוֹ בְּלֹא תְּכֵלֶת. בְּדִין הוּא שֶׁיְּהֵא מַתִּיר שֶׁהַשַּׁעַטְנֵז מֻתָּר לְעִנְיַן צִיצִית. שֶׁהֲרֵי הַתְּכֵלֶת צֶמֶר הוּא וּמַטִּילִין אוֹתָהּ לְפִשְׁתָּן. וּמִפְּנֵי מָה אֵין עוֹשִׂין כֵּן. מִפְּנֵי שֶׁאֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת הַלָּבָן שֶׁלָּהּ מִמִּינָהּ. וְכָל מָקוֹם שֶׁאַתָּה מוֹצֵא עֲשֵׂה וְלֹא תַּעֲשֶׂה אִם יָכוֹל אַתָּה לְקַיֵּם אֶת שְׁתֵּיהֶן הֲרֵי מוּטָב. וְאִם לָאו יָבוֹא עֲשֵׂה וְיִדָּחֶה אֶת לֹא תַּעֲשֶׂה. וְכָאן אֶפְשָׁר לְקַיֵּם אֶת שְׁתֵּיהֶן:

ז כְּסוּת שֶׁל פִּשְׁתָּן אֵין מַטִּילִין בָּהּ תְּכֵלֶת אֶלָּא עוֹשִׂין הַלָּבָן בִּלְבַד שֶׁל חוּטֵי פִּשְׁתָּן. לֹא מִפְּנֵי שֶׁהַצִּיצִית נִדְחֵית מִפְּנֵי הַשַּׁעַטְנֵז אֶלָּא גְּזֵרָה מִדִּבְרֵיהֶם שֶׁמָּא יִתְכַּסֶּה בָּהּ בַּלַּיְלָה שֶׁאֵינָהּ זְמַן חִיּוּב צִיצִית וְנִמְצָא עוֹבֵר עַל לֹא תַּעֲשֶׂה בְּעֵת שֶׁאֵין שָׁם מִצְוַת עֲשֵׂה. שֶׁחוֹבַת הַצִּיצִית בַּיּוֹם וְלֹא בַּלַּיְלָה שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר טו לט) "וּרְאִיתֶם אֹתוֹ", בִּשְׁעַת רְאִיָּה. וְסוּמָא חַיָּב בְּצִיצִית, אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ רוֹאֶה אֲחֵרִים רוֹאִין אוֹתוֹ:

ח מֻתָּר לָאָדָם לִלְבֹּשׁ צִיצִית בַּלַּיְלָה בֵּין בְּחֹל בֵּין בְּשַׁבָּת וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ זְמַנָּהּ וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְבָרֵךְ. וּמֵאֵימָתַי יְבָרֵךְ עַל הַצִּיצִית בַּשַּׁחַר. מִשֶּׁיַּכִּיר בֵּין תְּכֵלֶת שֶׁבָּהּ לַלָּבָן שֶׁבָּהּ. וְכֵיצַד מְבָרֵךְ עָלֶיהָ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהִתְעַטֵּף בְּצִיצִית. וְכָל זְמַן שֶׁמִּתְעַטֵּף בָּהּ בַּיּוֹם מְבָרֵךְ עָלֶיהָ קֹדֶם שֶׁיִּתְעַטֵּף. וְאֵינוֹ מְבָרֵךְ עַל הַצִּיצִית בְּשָׁעַת עֲשִׂיָּתָהּ מִפְּנֵי שֶׁסּוֹף הַמִּצְוָה הוּא שֶׁיִּתְעַטֵּף בָּהּ:

ט וּמֻתָּר לְהַכְנֵס בְּצִיצִית לְבֵית הַכִּסֵּא וּלְבֵית הַמֶּרְחָץ. נִפְסְקוּ לוֹ חוּטֵי לָבָן אוֹ תְּכֵלֶת זוֹרְקוֹ בַּאֲשְׁפָּה מִפְּנֵי שֶׁהִיא מְצֻוָּה שֶׁאֵין בְּנוּפָהּ קְדֻשָּׁה. וְאָסוּר לִמְכֹּר טַלִּית מְצֻיֶּצֶת לְגוֹי עַד שֶׁיַּתִּיר צִיצִיּוֹתֶיהָ. לֹא מִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ בְּגוּפָהּ קְדֻשָּׁה אֶלָּא שֶׁמָּא יִתְעַטֵּף בָּהּ וְיִתְלֶוֶּה עִמּוֹ יִשְׂרָאֵל וִידַמֶּה שֶׁהוּא יִשְׂרָאֵל וְיַהֲרְגֶנּוּ. נָשִׁים וַעֲבָדִים וּקְטַנִּים פְּטוּרִין מִן הַצִּיצִית מִן הַתּוֹרָה. וּמִדִּבְרֵי סוֹפְרִים שֶׁכָּל קָטָן שֶׁיּוֹדֵעַ לְהִתְעַטֵּף חַיָּב בְּצִיצִית כְּדֵי לְחַנְּכוֹ בְּמִצְוֹת. וְנָשִׁים וַעֲבָדִים שֶׁרָצוּ

לְהִתְעַטֵּף בְּצִיצִית מִתְעַטְּפִים בְּלֹא בְּרָכָה. וְכֵן שְׁאָר מִצְוֹת עֲשֵׂה שֶׁהַנָּשִׁים פְּטוּרוֹת מֵהֶן אִם רָצוּ לַעֲשׂוֹת אוֹתָן בְּלֹא בְּרָכָה אֵין מְמַחִין בְּיָדָן. טֻמְטוּם וְאַנְדְּרוֹגִינוּס חַיָּבִין בְּכֻלָּן מִסָּפֵק לְפִיכָךְ אֵין מְבָרְכִין אֶלָּא עוֹשִׂין בְּלֹא בְּרָכָה:

י הֵיאַךְ חִיּוּב מִצְוַת הַצִּיצִית. כָּל אָדָם שֶׁחַיָּב לַעֲשׂוֹת מִצְוָה זוֹ אִם יִתְכַּסֶּה בִּכְסוּת הָרָאוּי לְצִיצִית יַטִּיל לָהּ צִיצִית וְאַחַר כָּךְ יִתְכַּסֶּה בָּהּ. וְאִם נִתְכַּסָּה בָּהּ בְּלֹא צִיצִית הֲרֵי בִּטֵּל מִצְוַת עֲשֵׂה. אֲבָל בְּגָדִים הָרְאוּיִים לְצִיצִית כָּל זְמַן שֶׁלֹּא יִתְכַּסֶּה בָּהֶן אָדָם אֶלָּא מְקֻפָּלִים וּמֻנָּחִים פְּטוּרִין מִן הַצִּיצִית שֶׁאֵינָהּ חוֹבַת הַטַּלִּית אֶלָּא חוֹבַת הָאִישׁ שֶׁיֵּשׁ לוֹ טַלִּית:

יא אַף עַל פִּי שֶׁאֵין אָדָם מְחֻיָּב לִקְנוֹת לוֹ טַלִּית וּלְהִתְעַטֵּף בָּהּ כְּדֵי שֶׁיַּעֲשֶׂה בָּהּ צִיצִית אֵין רָאוּי לְאָדָם חָסִיד שֶׁיִּפְטֹר עַצְמוֹ מִמִּצְוָה זוֹ. אֶלָּא לְעוֹלָם יִשְׁתַּדֵּל לִהְיוֹת עָטוּף בִּכְסוּת הַמְחֻיֶּבֶת בַּצִּיצִית כְּדֵי שֶׁיִּקַּיֵּם מִצְוָה זוֹ. וּבְשָׁעַת הַתְּפִלָּה צָרִיךְ לְהִזָּהֵר בְּיוֹתֵר. גְּנַאי גָּדוֹל הוּא לְתַלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁיִּתְפַּלְּלוּ וְהֵם אֵינָם עֲטוּפִים:

יב לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם זָהִיר בְּמִצְוַת צִיצִית שֶׁהֲרֵי הַכָּתוּב שְׁקָלָהּ וְתָלָהּ בָּהּ כָּל הַמִּצְוֹת כֻּלָּן שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר טו לט) "וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת יְיָ":

סָלִיק הִלְכוֹת צִיצִית